

**П. ПЛУННА
ЗАМІСЦЬ
СОНЕТИВ
І ОКТАВ**

П. ТИЧИНА

ЗАМІСЦЬ СО-
НЕТІВ І ОК-
ТАВ

ВИД. Т-ВО „ДРУКАРЬ“. КИЇВ

1 9 2 0

ЗАМІСЦЬ
НЕ ТІВІ ОК
ТАВ

ГРИГОРІЮ САВИЧУ

СКОВОРОДІ

присвячую

Уже світає, а ще імла...
На небі зморшка лягла.
— Як зайшла ж мені печаль!

Промінні за́ори в'оралися у хмари.
Чую — фанфари!
— Як зайшла ж мені печаль...

Ой, не фанфари то, а сурми і гармати.
Лежи, не прокидайся, моя мати!..

Прокляття всім, прокляття всім, хто звірем став!
(Замість сонетів і октав).

ОСІНЬ.

На культурах усього світу майові губки поросли.

Осінь. По містах вже о четвертій—електричні ліхтарі. А в селі ступнів щось у десять (тінь од чабана) додому отару женуть.

Вони казали: можна ж купити старого кармазину, сяк-так заслати смітник і посадовити культуру (тільки голову піддержувати треба!)—ачей вона ізнов до нас промовить.

А листя падало. І голова на в'язах не держалась. Тоді—вкинулись в еkleктику. Взяли трохи цегли і стільки ж музики. Думали—перемежениться...

А листя падало. І голова на в'язах не держалась.

На культурах усього світу майові губки поросли.

АНТИСТРОФА.

Дорослі й семилітні: „Ой, яблочко, да куда ко-
тишся“.

Так. Народ у толоку, а поети в борозну.

Годі ж кривитись на фабричну: предтеча завше
менш талановитий за Месії.

ТЕРОР.

І знову беремо евангеліє, філософів, поетів. Людина, що казала: убивати гріх!—наранок з простреленою головою. Ї собаки за тіло на смітнику гризуться.

Лежи, не прокидайся, моя мати!

Велика ідея потребує жертв. Але хіба то є жертва, коли звірь звіря їсть?

— не прокидайся, мати...

Жорстокий естетизме!—ї коли ти перестанеш любити з перерізаного горла?—

Звірь звіря їсть.

АНТИСТРОФА.

Аероплани й усе довершенство техніки — до чого це, коли люде одне другому в-вічі не дивляться?

Не хватайте озлоблених у тюрми: вони сами собі тюрма.

Університет, музеї й бібліотеки не дадуть того, що можуть дати
карі,
сірі,
блакитні...

ЛЮ.

Сплю—не сплю. Чиюсь вволю волю. Лю.
І раптом якось повно! Люлі—лю...

Півні (вікно) і повінь зеленого пива (кріз вікно)—
все згучить на О.

— Не розумію. „Марсель Етьєн! Марсель Етьєн!“—
кричали з прапорами. Тепер тліють в землі. Ти
кажеш—і я умру?

Геть через усе життя прослалося легато (гудок на
заводі). Годі! заголубій і на мою долю. Люлі—лю...
І тільки пташка за вікном: тріолями, тріолями!

— А як же краса? І невмірущість?—Пригадую (аж
смішно): повік з тобою!—заприсягала кохана.—
Очевидячки люде лише по духу енгармонійні. Бо
всі трагедії й драми—врешті є консонанси.

— Вставайте! у місто вступила нова влада!
Росплющую очі („консонанси“).

На стіні від сонця густорямне вікно як огнистий
діз...

АНТИСТРОФА.

Іще й тоді, як над безмежною водою паслися
табуни вітрів;—

іще й тоді, як гори затряслись, порепалась земля,
а по шореткій, гострій як мечі траві різні по-
повзли потвори —

— Хмари, на сонці хмари грались безтурботні.

Ніжні форми дитинні!—витончені обриси!—кому
вони були потрібні?

Дикун, наївшись сирого м'яса, довго стежив за
ними незрозумілими очима й несвідомо нюхав
квітку,

подібну до будяка.

НАЙВИЩА СИЛА.

Одягайся на розстріл!—крикнув хтось і постукав у двері.

Я прокинувся. Вітер розчинив вікно. Зеленіло й добрішало небо. А над усім містом величезний рояль грав...

І зрозумів я—настав Великдень.

АНТИСТРОФА.

Я ніколи не покохаю жінку, котрій бракує слуху.

Молюсь не самому Духу—та й не Матерії.

Доречі: соціалізм без музики ніякими гарматами не встановити.

Р И Т М.

Коли йде дві струнких дівчині — ще й мак чер-
воний в косах —

— десь далеко! молоді планети!

Пливуть. Струнчать. Атоми утоми — на світ, у світ
із тьми! Танцюють, куряву збивають... Сонця
стають у коло. А від них майви
по всесвіту всьому.

Дві дівчині.

АНТИСТРОФА.

Налила голодним дітям молока,—сама сіла та й задумалась...

А по гладишці, мов з очей незрячих, сльози покотились. Одна швидче, вперед. А друга, мов знехотя, за нею, слідом...

Дві дівчині.

Е В О Е!

Творці революції здебільшого лірики.

Революція єсть трагична лірика, а не драма, як то подейкують.

Ебої!

За плугом ходити наші нащадки готуватимуться не менш, як зараз готуються в балетній студії. І на людину, що не вмітиме пісні, дивитимуться як на справжнього контр-революцьонера.

Все на світі від примружених очей.

Ебої!

АНТИСТРОФА.

Приставайте до партії, де на людину дивляться як на скарб світовий і де всі як один проти кари на смерть.

Хай вас називають творцями за шторами, сентименталістами... Хіба це так важно?

У нас іще й досі пошіл висипають не на город, а десь у куточок, під тин.

ХТО СКАЖЕ.

Крапнув щось дощ—і всі асфальти у висипному тифі...

Молодий новеліст:—не хочу, не можу писати! Місто гнітить, життя нервує.

Я мовчав. Поблизу десь бомба...

— Якби отак, знаєте, на село. Скупатись, по росі походити.

„Бий саботажника!“—прочитав я на 'дному з плакатів.

А за нами старчихи,
простягаючи руки.—

АНТИСТРОФА.

Трава росте, де захоче. Вітер шпурляє в калюжу
наказ про мобілізацію. Молочка!—плаче ди
тина, а тут же й хліба за душею нема.

Хто скаже: що єсть контр-революція?

ШОВІНІСТИЧНЕ.

Беруть хліб, угіль, цукор і так, немов до чарки, приказують:

— Ну хай же вам Бог посилає... та щоб ми ще не раз на вашій землі пироги їли.

А ми, позиваючи сусіда за межу, одказуємо:

— Дай, Боже, дай...

Иноді так: небо ясне, а з стріх вода капле.

АНТИСТРОФА.

Праві йдуть назад, але голову намагаються держати вперед.

Ліві мчать уперед, але голову скрутили назад.

Як не хвалить учення Христа, а все-таки й він на ослах їздив і приймав осанну.

Тільки що почали ми землю любити, взяли за-
ступа в руки, колоши закачали...—

— ради Бога, манжети надіньте, що-небудь їм
скажіть: вони питають, чи єсть у нас культура!
Якісь цибаті чужоземці покурювали кріз пенсне.
А навколо злидні—як гудина, як гич! А навколо
земля, столочена, руда...

Тут ходив Сковорода.

АНТИСТРОФА.

Найглибший, найвеличніший і разом з тим
найпростіший зміст, укладений на двох-трьох
ногах—оце й є справжній гимн.

Без конкурсів, без нагород напишіть ви сучасне
„Христос воскрес“.

ПОРОЖНЕЧА.

У миваюсь. Вода—мов металофони. Занавіска — вітер з прапорами!

У дворі тополі і жінки.

— Ну кажу ж вам: місто кругом оточено.

— Ой світе мій!..

Зачинилось вікно. Ходить вода в глечику—віяло на стелі...

— А це вчора робітники на заводах...

(— — — виразно чути канонаду).

Буде дощ.

АНТИСТРОФА.

Місто в мальованих плакатах: людина людину коле.

Читаємо списки розстріляних і дивуємось, що на провінції погроми.

Все можна виправдати високою метою—та тільки не порожнечу душі.

КУКІЛЬ.

Стріляють серце, стріляють душу—нічого їм
не жаль.

... Сіло собі край вікна, засунуло пучечку в рота,
маму визирає. А мати лежить посеред улиці
з півхунтом хліба у руці...

Над двадцятим віком
кукіль та Парсифаль.

АНТИСТРОФА.

Грати Скрябина тюремним наглядачам—це ще не є революція.

Орел, Тризубець, Серп і Молот... І кожне виступає як своє.

Своє ж рушниця в нас убила.

Своє на дні душі лежить.

Хіба їй собі поцілувать пантофлю Папи?

З М І С Т.

	СТОР.
Уже світає	7
Осінь	8
Антистрофа	9
Терор	10
Антистрофа	11
Лю	12
Антистрофа	13
Найвища сила	14
Антистрофа	15
Ритм	16
Антистрофа	17
Евої	18
Антистрофа	19
Хто скаже	20
Антистрофа	21
Шовіністичне	22
Антистрофа	23

	СТОР.
Г е п и т	24
Антистрофа	25
П о р о ж н е ч а	26
Антистрофа	27
К у к і л ь	28
Антистрофа	29

